Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Beantwoording motie M.3 – Opvolging familiebedrijven in de verblijfsrecreatie	847154		

Middelburg, 3 november 2026

Geachte voorzitter,

Op 4 juni 2026 hebben uw Staten bij de behandeling van het beleidsvoorstel voor een Zeeuwsbreed afwegingskader voor logiesaccommodaties 2 moties aangenomen: M3 'Opvolging familiebedrijf als verblijfsrecreatie' en M4 'Stop de opkoop en omvorming van parken; geen verdere verstening van het recreatielandschap'. Deze laatste motie wordt in een afzonderlijk schrijven behandeld.

Met deze brief richten wij ons specifiek op de beantwoording van motie M.3. 'Opvolging familiebedrijf als verblijfsrecreatie'. U heeft ons gevraagd te verkennen hoe familiebedrijven in de verblijfsrecreatie beter kunnen worden ondersteund bij bedrijfsopvolging. Daarbij is specifiek aandacht gevraagd voor ervaringen uit de sector, de betrokkenheid van Dockwize en Impuls Zeeland, de mogelijkheden van het Fonds Vrijetijdseconomie Zeeland (FVZ) en fiscale knelpunten.

Wij informeren u over de voorgeschiedenis, de reeds ontwikkelde ondersteuning, de uitkomsten van de uitgevoerde verkenning en de provinciale vervolginzet. Daarmee geven wij tevens invulling aan de beantwoording en voorgestelde afhandeling van deze motie.

Voorgeschiedenis en bestaande ondersteuning
De aandacht voor bedrijfsopvolging bij familiebedrijven is niet nieuw. In november 2020 hebben uw Staten een motie aangenomen waarin aandacht werd gevraagd voor bedrijfsopvolging, bedrijfsoverdracht en de mogelijkheden voor provinciale ondersteuning. Naar aanleiding hiervan is in 2021 de rapportage Provinciale ondersteuning van familiebedrijven in Zeeland opgesteld.
Deze rapportage benadrukte het belang van vroegtijdige voorbereiding, deskundige begeleiding, kennisuitwisseling en samenwerking tussen betrokken partijen.

Met steun van de provincie is vanuit deze vraag samen met Dockwize en gespecialiseerde adviseurs de APK Familiebedrijven ontwikkeld. Dit programma helpt ondernemers om vroegtijdig inzicht te krijgen in belangrijke vraagstukken rond bedrijfsopvolging, waaronder opvolgingsscenario's, familieafspraken, eigendom, bedrijfswaardering, financiering en de toekomstige koers van de onderneming.

Daarnaast ondersteunt Impuls Zeeland recreatieondernemers via meerjarige programma's binnen de Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA). Daarbij is onder meer aandacht voor bedrijfsontwikkeling, kwaliteitsverbetering, verduurzaming, vernieuwing en financiering. Ook het Fonds Vrijetijdseconomie Zeeland is de afgelopen jaren verder ontwikkeld. Sinds 2024 kunnen naast campings ook andere ondernemingen in de vrijetijdssector gebruikmaken van de financieringsmogelijkheden van het fonds.

Daarnaast is in 2026 een Zeeuwse verkenning naar rentmeesterschap uitgevoerd, met aandacht voor bedrijfscontinuïteit, regionale binding en alternatieve vormen van eigendom en zeggenschap.
Deze bestaande instrumenten en inzichten vormen een belangrijke basis voor de verdere provinciale inzet.

Uitkomsten en aanbevelingen van de verkenning
Naar aanleiding van motie M.3 is een verkenning uitgevoerd naar bedrijfsopvolging en continuïteit bij familiebedrijven in de Zeeuwse verblijfsrecreatie. Hieruit blijkt dat succesvolle bedrijfsopvolging niet uitsluitend afhankelijk is van financiering, maar juist van de samenhang tussen familieverhoudingen, eigendom, bedrijfsvoering en het toekomstperspectief van de onderneming.

De belangrijkste conclusies zijn:

- **Tijdige voorbereiding:** bedrijfsopvolging vraagt om vroegtijdige aandacht voor familieafspraken, de positie van de opvolgende generatie en de financiële positie van de overdrager.
- **Deskundige en samenhangende begeleiding:** ondernemers hebben niet altijd voldoende overzicht van het opvolgingsproces en de benodigde expertise. Een betere verbinding tussen bestaande ondersteuningsmogelijkheden kan hierin voorzien.
- **Financiering:** de waarde van grond en vastgoed, uitkoop binnen families en noodzakelijke bedrijfsinvesteringen kunnen de financiële ruimte voor opvolging beperken. Het FVZ speelt hierbij al een ondersteunende rol. Van de twaalf verstrekte leningen tot september 2026 hadden er acht betrekking op vervolginvesteringen tijdens of na een bedrijfsovername.
- **Fiscale vraagstukken:** bestaande fiscale regelingen worden niet als op zichzelf blokkerend beoordeeld, maar de toepassing ervan bij bedrijfsoverdracht vraagt wel om tijdige en gespecialiseerde begeleiding.
- **Bedrijfscontinuïteit:** wanneer opvolging binnen de familie niet mogelijk is, verdienen alternatieve vormen van eigendom, zeggenschap en bedrijfscontinuïteit aandacht.

Op basis van deze inzichten adviseert de verkenning vier samenhangende vervolgrichtingen:

1. **Verbind en versterk bestaande ondersteuning:** verbeter de samenwerking tussen Impuls Zeeland, Dockwize en gespecialiseerde adviseurs, maak de toegang voor ondernemers herkenbaarder en versterk de begeleiding van overdragers en opvolgers;
2. **Vergroot de mogelijkheden voor bedrijfscontinuïteit:** besteed aandacht aan situaties waarin geen opvolger binnen de familie beschikbaar is en benut inzichten over alternatieve vormen van eigendom, zeggenschap en rentmeesterschap;
3. **Versterk de aansluiting tussen opvolging en financiering:** verbind ondernemers, adviseurs en financiers beter met elkaar en benut bestaande mogelijkheden, waaronder het FVZ, waar deze passend zijn;
4. **Versterk de kennisbasis:** benut praktijkervaringen en bestaande gegevens om beter zicht te krijgen op opvolgingsmomenten, ondersteuningsbehoeften en verschillen tussen typen verblijfsrecreatiebedrijven.

De centrale conclusie is dat Zeeland al beschikt over een relevante ondersteuningsstructuur. De grootste meerwaarde ligt daarom in het beter verbinden, toegankelijk maken en gericht versterken van bestaande mogelijkheden.

Ervaringen uit andere provincies
Naast de Zeeuwse verkenning zijn ervaringen met bedrijfsopvolging in andere provincies betrokken. Hiervoor zijn eerdere onderzoeken en recente ambtelijke contacten benut. Voorbeelden uit onder meer Overijssel, Drenthe, Utrecht en Gelderland bevestigen het belang van vroegtijdige bewustwording, deskundige en samenhangende begeleiding en een herkenbare toegang tot ondersteuning. Daarbij is niet alleen aandacht voor financiële en juridische vraagstukken, maar ook voor familieverhoudingen, de positie van opvolgers en de toekomstige koers van ondernemingen. Ook kennisuitwisseling en begeleiding door ervaringsdeskundigen spelen hierbij een rol.

Deze ervaringen ondersteunen de keuze om in Zeeland bestaande partijen en instrumenten beter met elkaar te verbinden en ondernemers eerder in het opvolgingsproces te bereiken.

Provinciale vervolginzet
De verkenning en ervaringen uit andere provincies bieden concrete aanknopingspunten om de ondersteuning bij bedrijfsopvolging in de Zeeuwse verblijfsrecreatie te versterken. Zeeland beschikt hiervoor al over relevante instrumenten en samenwerkingsverbanden.
Om deze reden wordt ervoor gekozen om geen afzonderlijk nieuw provinciaal programma of financieel instrument te ontwikkelen, maar bestaande ondersteuning beter te verbinden, toegankelijker te maken en waar nodig gericht te versterken.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen drie samenhangende sporen.

1. Praktische ondersteuning via het TUA-programma en Impuls Zeeland
De aanbevelingen uit de verkenning worden vertaald naar passende activiteiten binnen het bestaande TUA-programma t/m 2027 en de opvolging daarvan vanaf 2028, in samenwerking met Impuls Zeeland.

Daarbij liggen vooral kansen op de volgende onderdelen:

- **Toegankelijkheid en samenwerking:** het beter verbinden van bestaande ondersteuning en betrokken partijen, waaronder Dockwize, Impuls Zeeland en gespecialiseerde adviseurs, zodat ondernemers gemakkelijker passende ondersteuning kunnen vinden.
- **Begeleiding bij bedrijfsopvolging:** meer aandacht voor vroegtijdige voorbereiding, de positie van de opvolgende generatie en situaties waarin opvolging binnen de familie niet mogelijk is. Daarbij worden ook inzichten over alternatieve vormen van eigendom, zeggenschap en rentmeesterschap benut.
- **Kennisdeling:** het benutten van praktijkervaringen en bestaande kennis om ondernemers eerder te bereiken, inzicht te krijgen in hun ondersteuningsbehoeften en de begeleiding hierop beter te laten aansluiten.

Met Impuls Zeeland en betrokken partners wordt verder uitgewerkt welke activiteiten binnen het TUA-programma kunnen worden opgepakt en hoe deze aansluiten op de bestaande ondersteuning.

2. Verbinding met het economische beleid en de APK Familiebedrijven
Met de APK Familiebedrijven is in Zeeland al een belangrijke basis gelegd voor deskundige begeleiding bij bedrijfsopvolging. Nu het huidige programma richting afronding gaat, is het van belang de opgedane ervaringen te benutten. De ondersteuning bij bedrijfsopvolging wordt daarom nadrukkelijk verbonden aan het bredere provinciale economische beleid. In samenwerking met het economische domein en betrokken uitvoeringspartners wordt uitgewerkt welke mogelijkheden er zijn om bestaande ondersteuning, waaronder de APK Familiebedrijven, voort te zetten en waar nodig te verdiepen. Vanuit Recreatie en Toerisme worden daarbij de specifieke kenmerken en behoeften van de verblijfsrecreatieve sector ingebracht. Ook blijft de aansluiting op financiering een aandachtspunt. Daarbij wordt ingezet op het beter verbinden van ondernemers, adviseurs en financiers en het benutten van bestaande mogelijkheden, waaronder het Fonds Vrijetijdseconomie Zeeland, waar deze passend zijn. De verkenning geeft op dit moment geen aanleiding om een nieuw financieel instrument te ontwikkelen.

3. Aansluiting op bestaande provinciale beleidstrajecten
Bedrijfsopvolging is primair een verantwoordelijkheid van ondernemers en families. Tegelijkertijd heeft de provincie een publiek belang bij het behoud van een kwalitatief en divers verblijfsrecreatief aanbod, ruimte voor ondernemerschap en de continuïteit van recreatieve functies. Dit belang wordt ondersteund via bestaande provinciale beleidstrajecten. Binnen het Afwegingskader Logiesaccommodaties wordt onder meer gewerkt aan kwaliteitsverbetering, duidelijkheid over ontwikkelmogelijkheden en het borgen van recreatief gebruik. Deze onderdelen kunnen bijdragen aan de omstandigheden waarin familiebedrijven toekomstbestendig kunnen ondernemen. De verbinding met bedrijfscontinuïteit wordt daarom betrokken bij de verdere uitwerking van het afwegingskader, zonder bedrijfsopvolging als afzonderlijk ruimtelijk toetsingscriterium te introduceren.

De concrete uitwerking van deze drie sporen vindt plaats in samenwerking met het economische domein, Impuls Zeeland en andere betrokken partners, met aandacht voor bestaande programma's, verantwoordelijkheden en beschikbare middelen.

Landelijke agendering van fiscale vraagstukken
In de motie is verzocht om fiscale knelpunten bij bedrijfsopvolging met de minister te bespreken. De uitgevoerde verkenning heeft echter geen specifieke fiscale knelpunten naar voren gebracht die om een gesprek met de minister vragen. Hoewel fiscale regelgeving bij bedrijfsoverdracht complex kan zijn, is niet gebleken dat sprake is van concrete knelpunten waarvoor inzet richting het Rijk noodzakelijk is. Daarom heeft geen afzonderlijk gesprek met de minister plaatsgevonden.

Wanneer bij de verdere uitwerking van de aanbevelingen alsnog concrete fiscale knelpunten naar voren komen die om landelijke aandacht of aanpassing van regelgeving vragen, zullen de beschikbare ambtelijke en bestuurlijke kanalen worden ingezet om deze gericht bij het Rijk onder de aandacht te brengen.
Ter volledigheid wordt vermeld dat bedrijfsopvolging op 8 oktober 2026 ook aandacht heeft gekregen tijdens het rondetafelgesprek over toerisme van de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken. In de inbreng van wethouder John de Jonge van de gemeente Veere, die in samenwerking met onder meer Provincie Zeeland is voorbereid, is aandacht gevraagd voor bedrijfsopvolging in de toeristisch-recreatieve sector en knelpunten in wet- en regelgeving.

Vervolg en afhandeling van de motie
Met de uitgevoerde verkenning, de inventarisatie van bestaande ondersteuning, de ervaringen uit andere provincies en de landelijke agendering zijn de mogelijkheden voor provinciale ondersteuning bij bedrijfsopvolging in beeld gebracht.

De provinciale vervolginzet richt zich op het versterken van bestaande ondersteuning via het TUA-programma en Impuls Zeeland, de verbinding met het economische beleid en de APK Familiebedrijven en het benutten van relevante inzichten binnen bestaande provinciale beleidstrajecten.

De concrete uitvoering wordt in samenwerking met betrokken partners verder vormgegeven, rekening houdend met bestaande programma's, verantwoordelijkheden en beschikbare middelen.

Met deze brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de uitvoering van motie M.3 en de voorgestelde vervolgaanpak. Voorgesteld wordt de motie hiermee als afgehandeld te beschouwen.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Bijlagen
1. Verkenning ‘Opvolging en continuïteit in de Zeeuwse verblijfsrecreatie’ (2026)
2. Overzicht ervaringen andere provincies en lessen voor Zeeland (2026)

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.